

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 2017 р.). / ред.кол. : Л.М. Андрощук (гол.ред.), І.Г. Терешко, С.В. Куценко (відпов.ред). – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2017. – 184 с.

Терешенко Н.В. старший викладач
кафедри хореографічного мистецтва
Херсонського державного університету

ЩО ДО ПРОБЛЕМИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Естетичне виховання є предметом пильної уваги держави та об'єктом наукових досліджень.

Мистецтво (у нашому дослідженні бальний танець) у всіх своїх формах і проявах реалізовує функції естетичного виховання через: розвиток емоційно-логічного сприйняття навколишньої дійсності; формування естетичних смаків, ідеалів, поглядів, переконань, естетичного ставлення до явищ і предметів навколишньої дійсності; стимулювання пізнавальної активності та самостійності, розвиток творчих здібностей та вмінь; пробудження здатності відчувати настрій, інтереси, потреби і бажання інших; формування уміння втілювати та передавати художній образ, задум у продуктах творчої діяльності; розвиток здатності особистості до сприйняття цілісної картини світу, прагнення до збереження, відтворення та примноження культурної спадщини українського народу та світу загалом.

У контексті забезпечення виховного впливу на особистість викликають інтерес праці та практичні здобутки польських учених і педагогів І. Войнер, С. Оссовського, Х. Радлінської, Б.Суходольського, С. Шумана.

Так, Б. Суходольський, вважав, що мистецтво має бути вплетене у щоденне творче, змістовне та аксіологічно спрямоване життя. За таких умов здійснює процес самореалізації особистості, визначаючи зв'язок естетичних переживань людини з працею, сенсом життя, поглядами і переконаннями.

Автор виокремив три виховні функції мистецтва: *гносеологічну*, яка робить можливим багатостороннє і глибоке пізнання навколишнього середовища і свого місця і ролі в ньому; *рекомпенсаційну*, що заповнює пустоти у повсякденному житті через реалізацію здібностей і можливостей в художньо-творчій діяльності; *емоційну вразливість*, котра реалізується через вплив на емоції і почуття людини, змушуючи її замислитися над проблемами, змістом і сенсом життя [5, с. 29-32].

Свої думки з приводу естетичного виховання висловлював С. Оссовський який вважав, що мистецтво треба використовувати для формування позитивних якостей і переконань особистості.

Роль мистецтва у вихованні особистості автор пов'язує з такими наслідками його впливу, як: очищувальна (катарсична) дія естетичних вражень на свідомість, внутрішній світ людини; цілеспрямоване формування культури співжиття; розвиток чуттєвої вразливості через зв'язок з художнім образом, дією; формування власної творчої позиції не лише у виконавця, а й у глядача [6, с. 161].

Психологічний підхід до проблеми виховного значення мистецтва запропонував С.Шуман, який обґрунтував роль естетичного виховання у підготовці до участі в художній діяльності. Оперуючи поняттям “виховання через мистецтво”, він проаналізував виховний вплив музичного, художнього мистецтва, виокремив різноманітні форми взаємодії особистості з мистецтвом. Термін “виховання” учений ідентифікував із поняттям “залучення”, вважаючи, що мистецтво пов'язане з культурною політикою та діяльністю закладів культури [5, с. 8-30].

Розвиток теорії і практики естетичного виховання засобами мистецтва пов'язаний з діяльністю Ірени Войнер, яка пропонує його реалізацію через

міждисциплінарну взаємодію педагогіки, естетики, психології і теорії культури.

I. Войнер розглядає естетичне виховання як освітню орієнтацію, результатом якої є конгломерат естетичних цінностей. На думку автора, такий підхід уможливить не лише розвиток естетичних смаків, почуттів, а й сприятиме формування моральної вихованості особистості [7, с. 23].

Нині стає актуальним так званий інтегрований підхід, який пропонує особливий шлях до розуміння мистецького твору. На відміну від традиційного він призводить до розширеного естетичного переживання, що охоплює спектр думок, емоцій і почуттів.

Прихильники цієї теорії вважають, що інтеграція різних видів мистецтва допомагає глибше усвідомити сутність як кожного з них окремо, так і взаємозв'язків між ними.

Розв'язання проблем естетичного виховання є важливим пріоритетом педагогічної діяльності. Це цілеспрямований соціально значущий процес сприяння гармонійному розвитку особистості, котрий реалізується в ході взаємодії вихователя і вихованця. Результатом такої взаємодії має бути сформованість у вихованця духовно збагаченої системи якостей, наукового світогляду, громадянської позиції, а також культури та здатності до особистісної творчої самореалізації.

Структурними компонентами процесу виховання є мета, завдання, закономірності, принципи, зміст, методи, прийоми, форми, засоби, результати виховання. Головними рушійними силами процесу виховання особистості є суперечності, що виникають між наявним рівнем естетичної вихованості і необхідним досвідом поведінки в суспільстві.

Важливим є вплив процесу виховання на формування позитивних поглядів і переконань особистості, які визначають її поведінку. Так, для старшокласника, який займається бальним танцем, необхідним елементом є мистецьке середовище, в якому учень має здатність виявляти інтерес до навколишньої дійсності, вивчати

предмети і явища художньо-естетичного спрямування. Саме тому формування сталого інтересу і уважності до прекрасного є запорукою набуття провідних основ вихованості.

Чільним структурним компонентом старшокласника є культура в художньо-естетичному та морально-етичному проявах. Тому заняття бальним танцем сприяють сформованості естетичної вихованості й визначаються наявністю у вихованців знань, смаків, ідеалів, здібностей до естетичного сприйняття явищ дійсності, творів мистецтва, потреби вносити прекрасне в стосунки з оточуючими, прагнення до естетичного перетворення навколишнього світу.

Результатом занять бальним танцем має стати високий рівень вихованості особистості. Зміст естетичного виховання реалізується за такими напрямками: громадянське, морально-етичне, розумове, художньо-естетичне, трудове, фізичне, правове, екологічне, економічне, гендерне (статеве).

Ефективність виховної роботи засобами занять в колективі бального танцю залежить від використання системи спеціальних методів: методи формування свідомості особистості, методи формування суспільної поведінки, методи стимулювання діяльності і поведінки. Актуальним в сучасних умовах є використання нетрадиційних методів виховання: інформаційно-організаційних, мотиваційно-стимулюючих, пізнавально-пошукових та регулятивно-корекційних.

Сьогодні поширення набула сфера позашкільної хореографічної діяльності: танцювальні гуртки, студії, ансамблі. Здебільшого, самодіяльні танцювальні колективи зорієнтовані на підготовку танцівників для участі в концертній діяльності, формування відповідного репертуару. Основне завдання танцювальних колективів полягає у формуванні естетичної культури школярів. У науковому дослідженні Л.Богомолової превалює думка, що в танцювальних колективах, студіях, ансамблях спортивно-бального танцю особливо яскраво виражені риси змагання, бажання досягнути найкращого результату за будь-яку ціну, що витісняє сам процес формування естетичної культури школярів [1, с.214]. Сучасні

педагоги-хореографи враховують вікові особливості школярів та їх психофізичну специфіку. Особливо це стосується спортивно-бального танцю, оскільки це не лише жанр танцювального мистецтва, а й самостійний вид спорту.

Естетичне виховання старшокласників, що займаються бальним танцем, тісно пов'язане із самовихованням, що передбачає формування власних позитивних якостей, та перевихованням, спрямованим на подолання негативних якостей особистості. Самовиховання розпочинається із самопізнання, що є запорукою успіху та важливим чинником гармонійної особистості.

Бальний танець є важливим засобом виховання, оскільки у всіх своїх формах і проявах реалізовує виховну функцію через: розвиток емоційно-логічного сприйняття навколишньої дійсності; формування естетичних смаків, ідеалів, поглядів, переконань, естетичного ставлення до явищ і предметів навколишньої дійсності; стимулювання пізнавальної активності та самостійності, розвиток творчих здібностей та вмінь. Освоєння латиноамериканської програми виховує здатність самостійного судження на основі естетичних поглядів, європейські танці сприяють розвитку у старшокласників артистичних здібностей – компоненту, що визначає рівень виконавської танцювальної майстерності [3].

“Прекрасне пробуджує добре, – стверджував К.Д. Ушинський, – збудить у людини щирий інтерес до всього корисного, високого і морального і ви зможете бути спокійним, що вона завжди збереже людську гідність. У цьому повинна бути мета виховання і навчання” [4, с.406-407]. Згідно Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті головною метою національного і громадянського виховання є формування розвиненої духовності, художньо-естетичної культури [2]. Одним із засобів досягнення цієї мети є бальний танець.

Бальний танець впливає на інтелектуальну, пізнавальну, моральну сферу особистості, що є підґрунтям для формування в неї здібностей, потреб і є важливим засобом виховання ціннісного ставлення до себе і навколишнього світу.

ВПСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богомолова Л. В. Формирование эстетической культуры подростков на занятиях хореографией: Дис. ... канд. пед. наук / Л. В. Богомолова. - Москва, 1998.- 177с.
2. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ столітті// ОсвітаУкраїни. – 2001.- №1.- С. 22-25.
3. Регаццони Г. Латиноамериканские танцы: Пер.с фр. / Г. Регаццони, А. М. Росси, А. Маджони. - М.: БММ АО, 2001. - 192с.
4. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: У 2-х т. / За ред. В.М. Столетова. – К.: Рад. школа, 1983. – С. 406 – 407.
5. Suchodolski B. Wspolczesne problemy wychowanie estetycznego // Wychowanie przez sztuke / Wybor. Wstep I red / I.Wojnar. Warszawa, 1965. – S. 29 – 32..
6. Przy chodzinka-Kaciczak M. Polskie koncepcje powszechnego wychowania muzycznego. Tradycje – wspolczesnosc. – Warszawa: WsiP, 1979. - S. 161.
7. Irena Wojnar/ Wychowanie estetyczne – wyczowanie czlowieka // Edukacja estetyczna w perspektywie przemism szkoły wspulczesnej / Pod red/ A/ Dialkowskiego. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytety Marii Curie-Sklodowskiej, 1997. – S.23.